

İnsanda Sindirim Sistemi

Ağız ← Tükürük bezi

Tutak

Yemek borusu

Mide

~3 saat

* İnce bağırsak

~4 saat

Kalın bağırsak

~16 saat

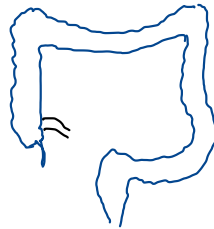
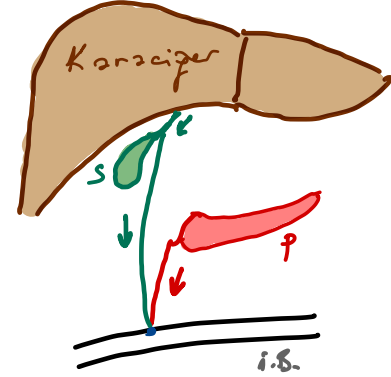
Anüs

Karaciğer

safra

kesesi

Pankreas

Sindirim = Hidroliz

- Kimyasal sindirimdir
- Enzimler rol alır.
- Su harcar.
- Bağlar kırılır.
- ATP harcarmaz

Fiziksel = Mekanik

- Enzimler rol almaz.
- Sadece fiziksel olarak küçük parçalara ayrılır.

ör
↓
Diş
Safra sıvısı
Mide kasları

* Kas azlığı, salgı üretimi ---vb olaylarda ATP harcar.

Hücre içi sindirim:

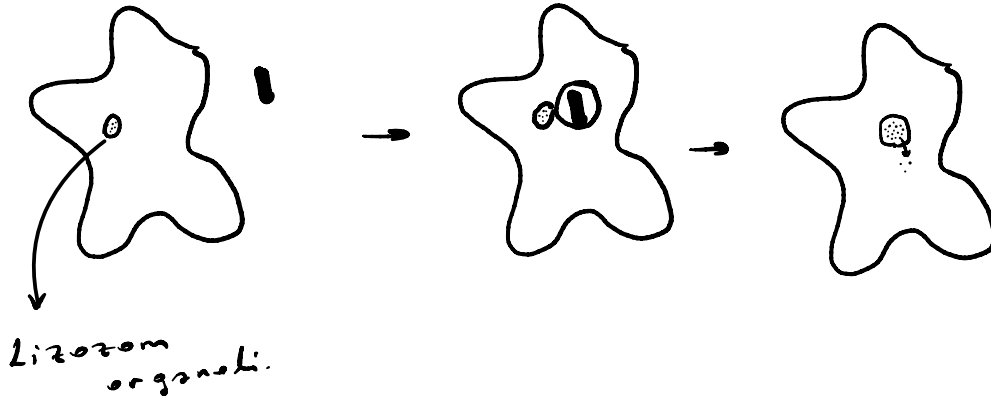
* Hücre içinde lizozom enzimleri ile yapılan sindirimdir.

* Bakterilerde olmaz.

ör/ Amip

Paramecium (Terlikci)

Makrofağ skiyuvar hücreleri

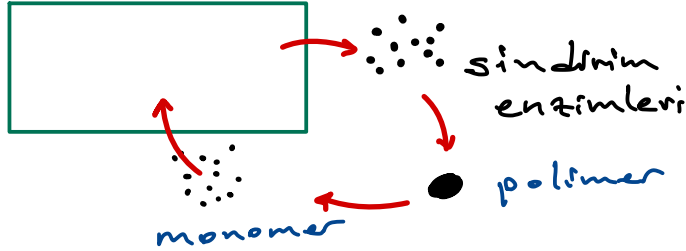

Hücre dışı sindirim:

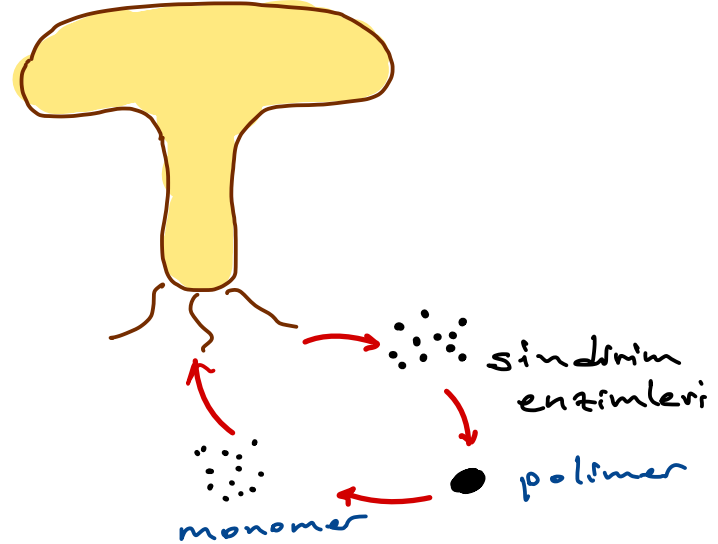
→ Hücre dışında sindirim olur ve besin monomerleri emilir.

→ Saprotit = Ağırıştırıcı = Çürükçül canlılar

ör/ Bazı bakteriler

ör/ Bazı mantarlar

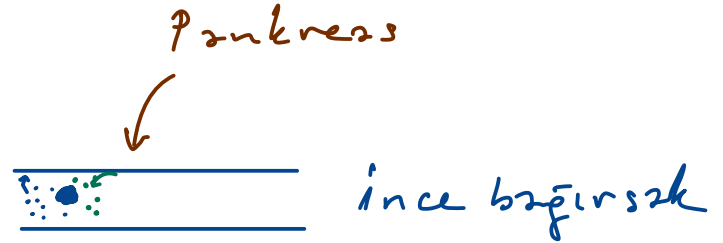
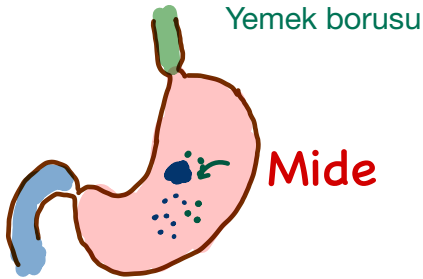

ör/ Omurgalı hayvanlar hücre dışı sindirim var.

* Sindirim enzimleri; mide, ince bağırsak gibi sindirim kanalları bırakılır.

* Sindirim kanallarda, hücre dışında, sindirim faaliyeti gerçekleşir.

* Besin monomerleri kan ile hücrelere taşınır.

Ağız

pH $\cong$ 7 (6,4-7,4)

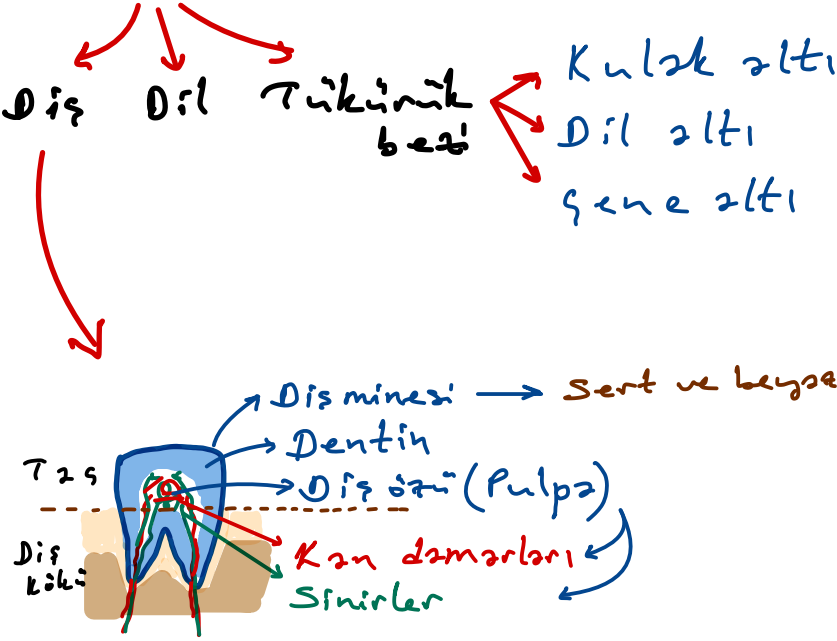
Tükürük sıvısı:

Amilaz enzimi (Pityalin):
* Kimyasal sindirim.

Mukus $\rightarrow$ kaygan sıvı
 $\rightarrow$ Dil kemoreseptörleri için tat maddelerinin çözünmesine sağlar

Su, mineraller ($Na, Cl, Ca, \dots$)

Lizozim enzimi $\downarrow$
Mikrop öldürücü
Bakteri öldürücü
Gözyaşı sıvısında da var.

Diş = mekanik sindirim
Çiğneme organı

Günlük olarak 1-1,5 litre tükürük salgısı üretilir.

Sağ ve sol tarafta üşer tane tükürük bezi var.

* Kanallı bir beadır. (Ekzokrin bez)

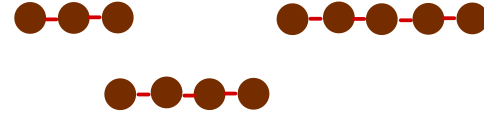
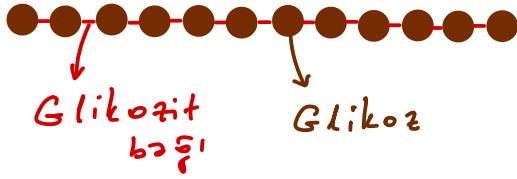
→ Ağız boşluğuna tükürük salgısı bırakılır.

Tükürük → mekanik sindirim
Kimyasal sindirim

* Bezi ileşlerin emilimi ağızda olmaktadır.

Ö/ Dil altı ileşler

Nişasta + su $\xrightarrow[\text{enzimi}]{\text{Amilaz}}$ Dekstrin *

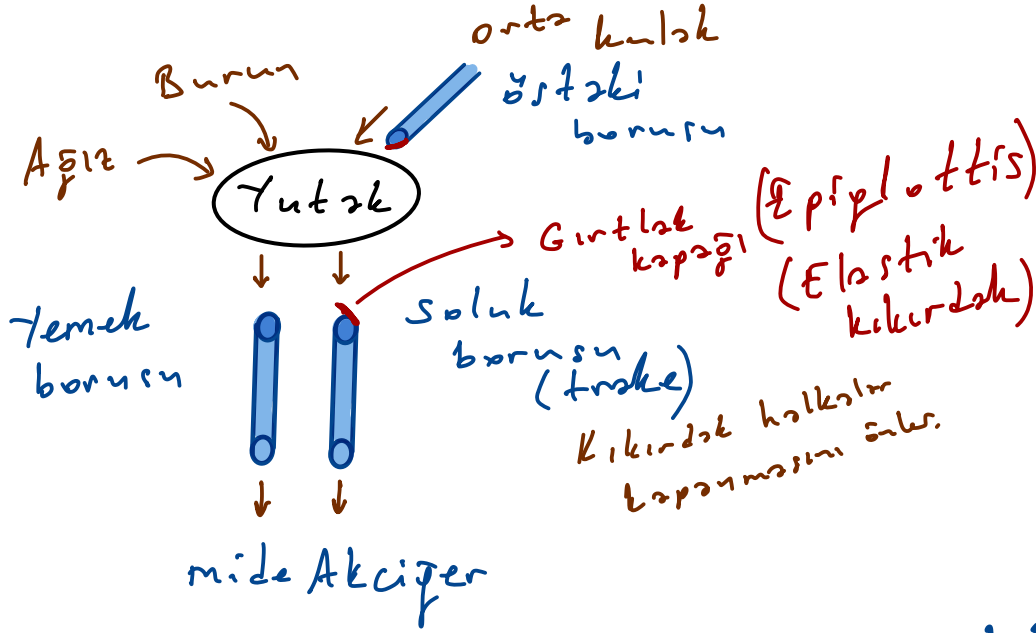
* Amilaz enzimi, glikozit başlarını kırar.

* Karbonhidratlardan polisakkaritlerin sindirimini ağızda başlar, ince başırsakta tamamlanır.

→ Disakkaritlerin sindirimini ince bařırsakta olur.
ör. şeker i.ř. sindirilir.

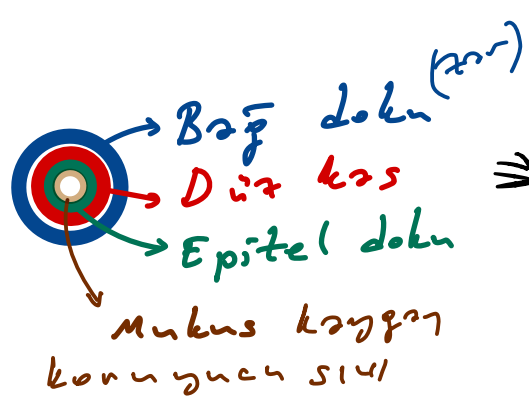
Yutak (Farinks)

* Faranjit * hastalığı
* Küçük dil, bekinin burun bölgesine pesişi engeller.

* Yutkunma sırasında soluk borusu, gırtlak kapağı ile kapanır. Besinler yemek borusuna iletilir.

Yemek Borusu (Özefagus)

* Yemek borusu
Mide
İnce bağırsak
Kalın bağırsak

Peristaltik hareket ile lokmalar, aşağı doğru ilerler.

257 kas

⇒ Temek borusu
Mide
İnce bağırsak
Kalın bağırsak

sfinkter (halkasal) kas

Yutkunma sırasında

asid (persemiç)

+Başlangıç kısmı (1/3)

istemli kas

⇒ Çizgili kas

2 cm

⇒ Kas kasılır

⇒ Kas gevşer

⇒ Düz kas

sfinkter (halkasal) kas

Kapanma
sorunu

Peristaltik hareket
(Halkasal ve boyuna kaslar ile)

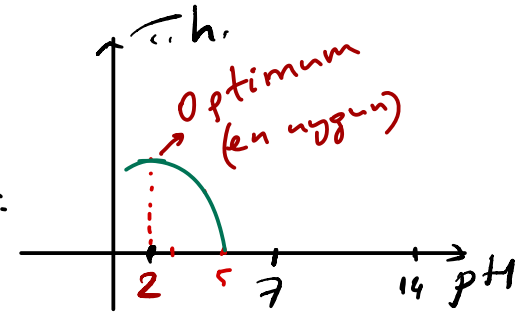
+ Reflü
hastalığı
(mide asidi etkisi ile)

Mide

pH: 2 Pepsin enzimi için

* Mide; depo yeridir. Genişleyebilir.

* Asidik ortam ile mikrop öldürücüdür.
(Doğal bağışıklık)

→ Solumanın 1. hattı (Bağışıklık sistemi)

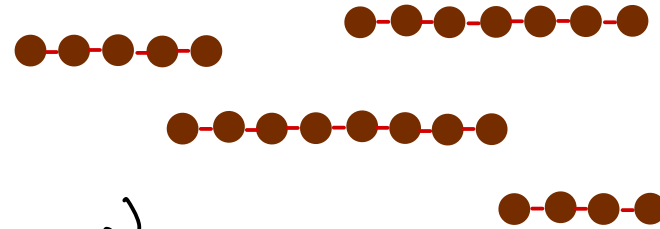
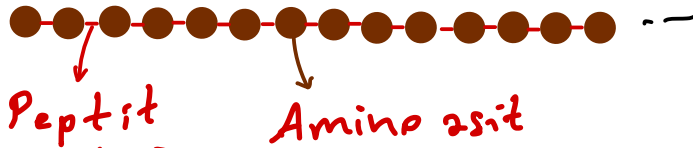
* Mide ortamında, proteinlerin sindirimi başlar.

(ince bağırsakta tamamlanır)

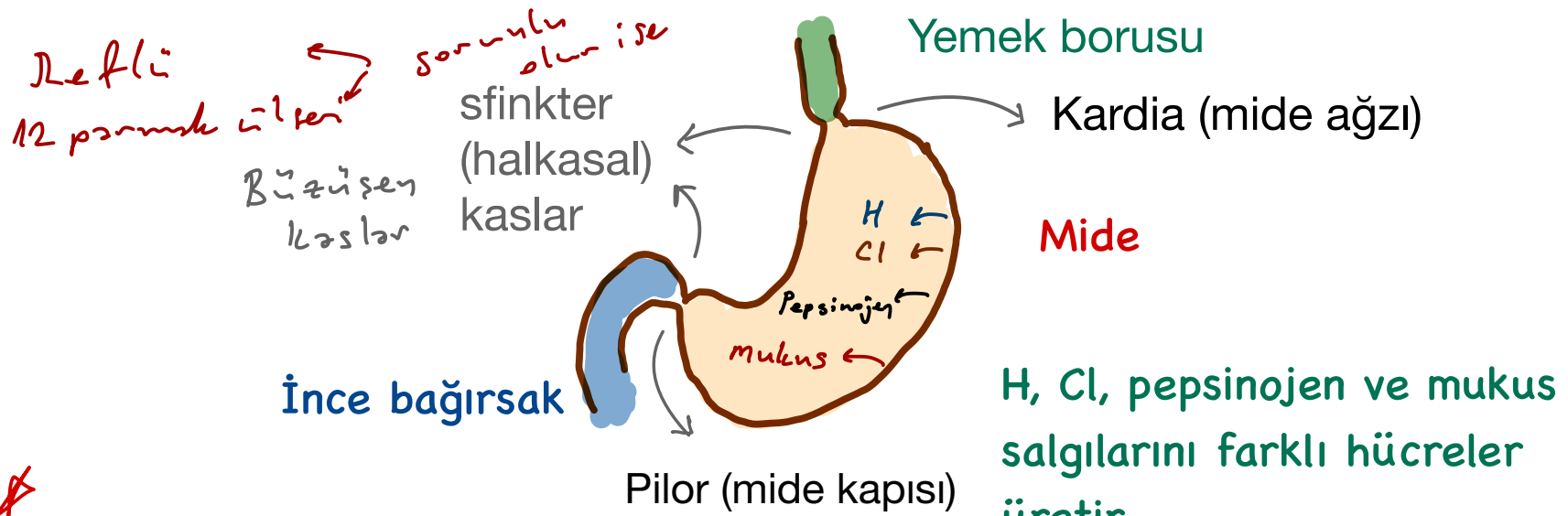
Pepsin enzimi,
peptit bağlarını kıran
(mide ortamı = asidik)

Polimer

Protein + su $\xrightarrow{\text{Pepsin enzimi}}$ Polipeptitler

(çok sayıda aminoasit ten oluşmuş)

H, Cl, pepsinojen ve mukus salgılarını farklı hücreler üretir.

Şef hücreler, pepsinojen üretir.

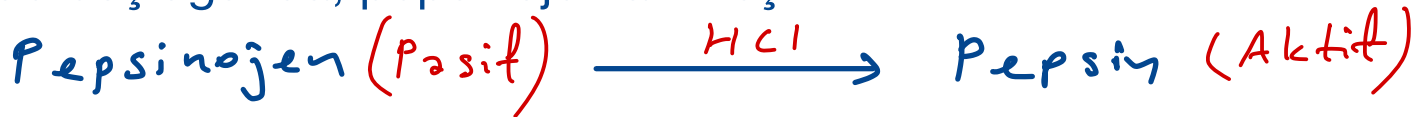
Mide öz suyu:

Pepsinojen

HCl

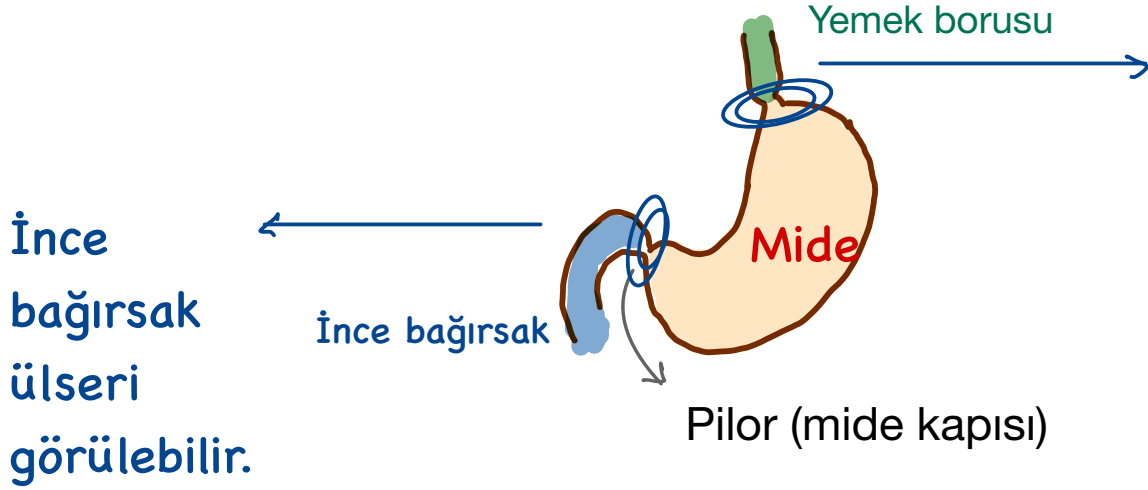
Mukus

Mide boşluğunda, pepsinojen aktifleşir.

Proteinleri sindiren enzimler (üretildiği bölgeye zarar vermesin diye) önce pasif sonra aktifleşir.

Pepsinojen , Trypsinojen

Mide asidinin, yemek borusuna kaçması, reflü hastalığına neden olur.

İnce bağırsak ülseri görülebilir.

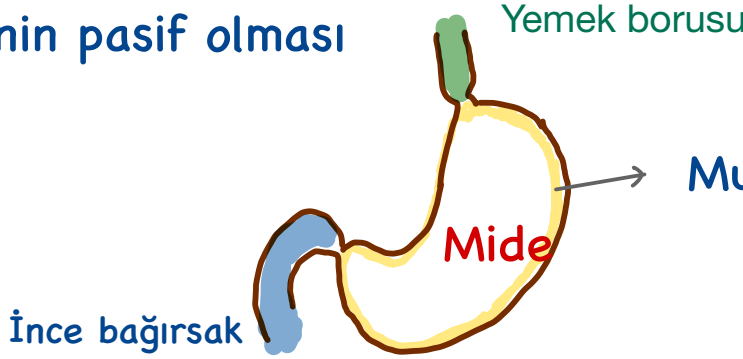
Gastrit, iltihaplanma başlangıç
ülser, yara → ilerlemiş hali.

Helicobacter pylori
bakterileri asitli ortamda hayattır.

Midenin zarar görmemesinin nedenleri: ✘

1. Mukus sıvısı çok fazla miktarda

2. Pepsinojenin pasif olması

Mukus salgısı (en iç)

Epitel
Dış kas
Periton

Boyunu
Enine
Gastrin

Mekanik
Sindirim

(en dış) (bağ dokusu)

Karın boşluğın
organlarını
örtün zar.
(karın zarı)

3. Epitel dokunun kendini yenilemesi. (Mitoz bölünme)

1 hafta içinde

4. [Sinirsel kontrolü var. (Sempatik ve Parasempatik)]

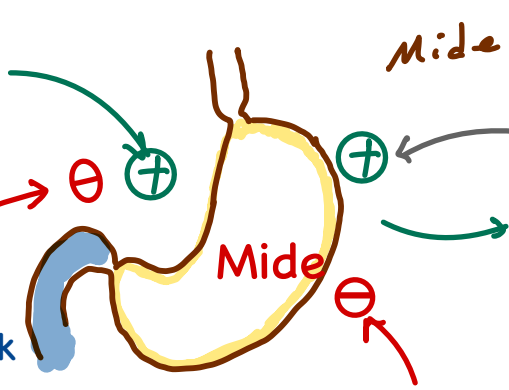
5. Hormonal kontrolü var. (Gastrin, Sekretin)

✘

[Parasempatik sinir]
(Vagus siniri)

[Sempatik sinir]

İnce bağırsak

Mide salgısını artırır.

Gastrin hormonu

kam ile

Enterogastrin hormonu
(Sekretin)

Ek bilgi:

Geniş petinen hayvanlarda mide bölmelere ayrılmış.

ör. Sığır, inek, koyun, keçi

İşkembe içinde çok sayıda mikroorganizma bulunur.

İnce Bağırsak

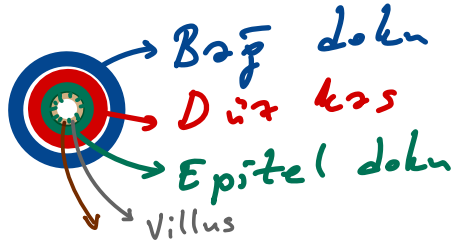
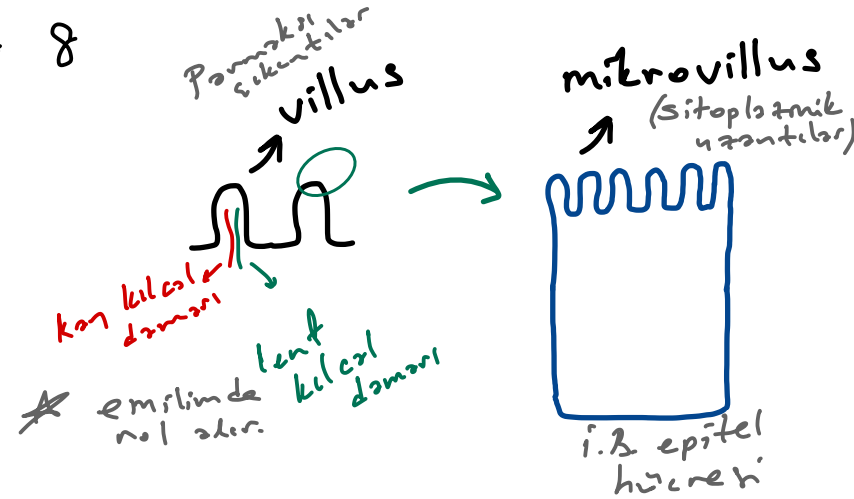
x 6 m uzunluğundadır.

pH : 8

Mikrovillus ve villus yapıları vardır.

Yüzey alanını artırır. (Emilim için)

Emilim çok geniş bir yüzeyde gerçekleşir.

Mukus salgıyı koruyucu sıvı

İnce bağırsakta;

Besinlerin sindirimi tamamlanır. *

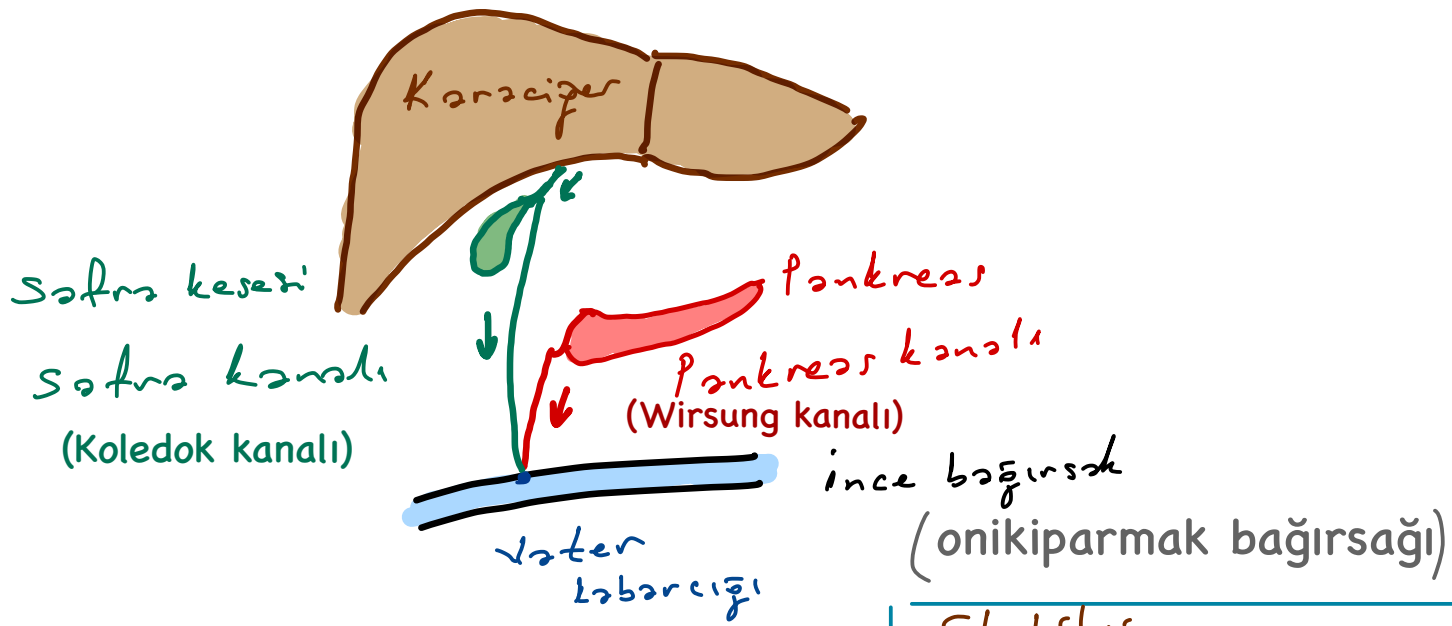
Besin monomerlerinin emiliminin gerçekleştiği yerdir. *

* Kalın bağırsakta

villus bulunmaz
hastalık (tümör)
(veya kolon kanseri)
olabilir.

Mekanik etki,
peristaltik,
anti peristaltik, ...
hareketler var.

İnce bağırsak kanalına gelen salgılar:

Safra sıvısı

Pankreas sıvısı → Bazik sıvı
→ Enzimler

İnce bağırsağın sıvısı

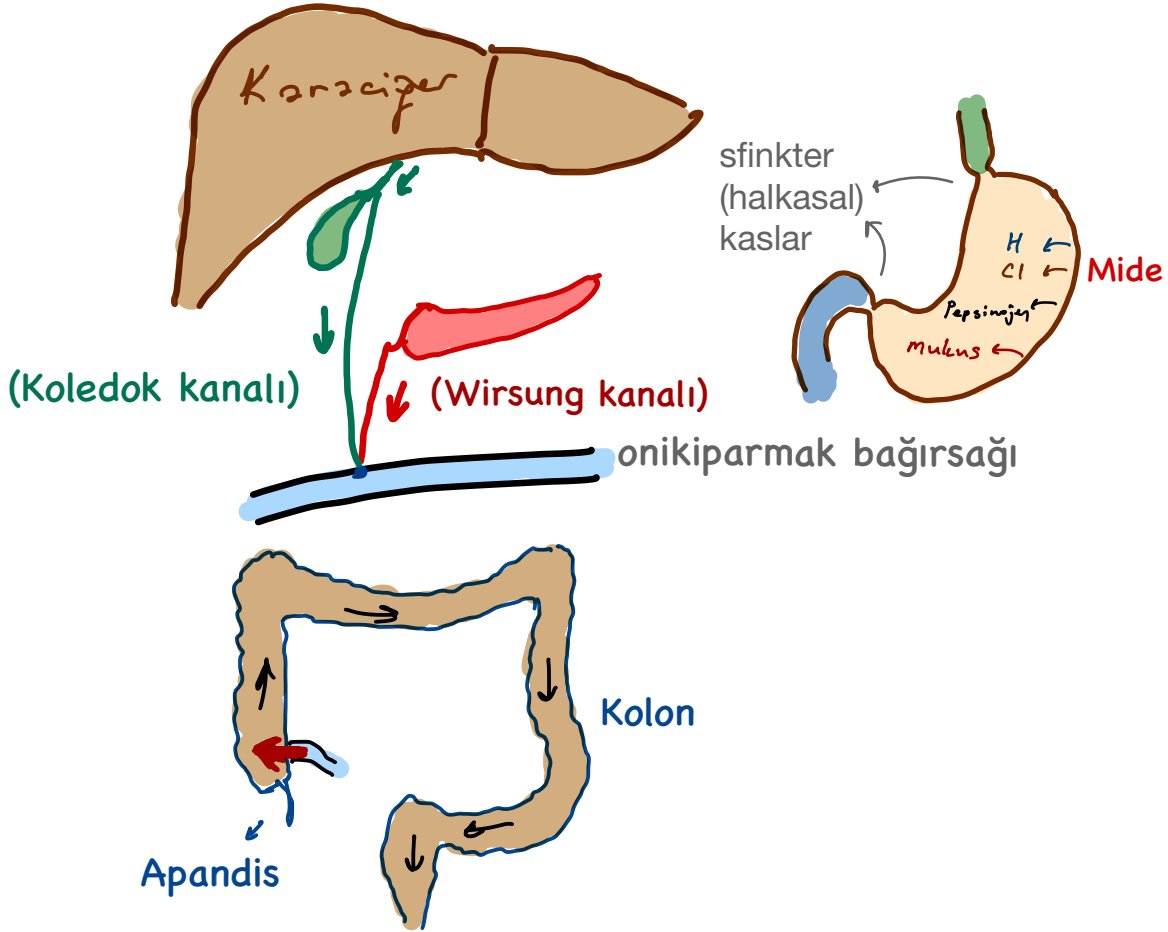
Ek bilgi:

İB üç kısımda incelenir:

ilk kısım Oniki parmak bağırsağı
(Duodenum) 30 cm en kıs

orta kısım Jejunum

son kısım ileum

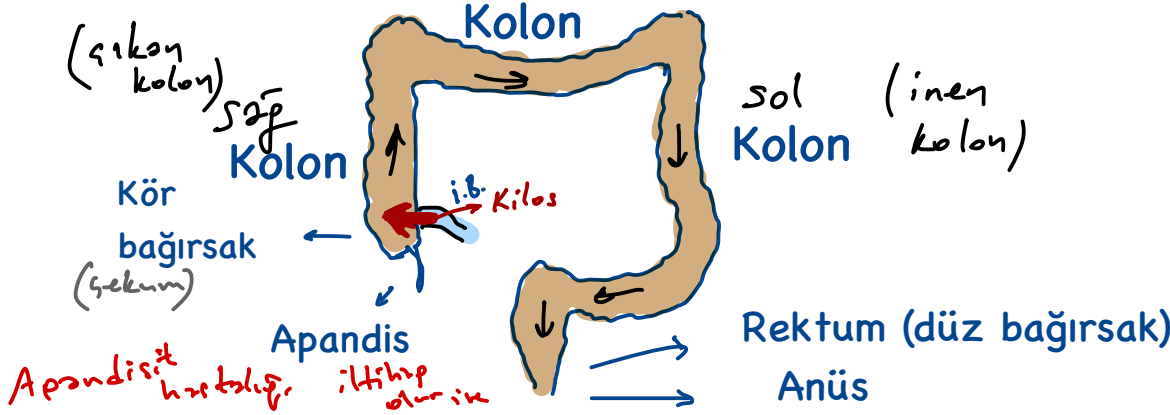
Kalın bağırsak:

pH: 8

K.B. üs kısmında oluşur:

Şekum, Kolon ve Rektum

* 1,5 m uzunluğundadır.

Hemoroit hastalığı:
makat bölgesinde
iltihap,
kanama
(T.D. pemislemesi)

* Sindirim yok.

* Su, mineral, vitamin (B ve K) emilimi var.

* B ve K vitamini üreten yararlı bakteriler yaşar.

* Villus ve mikrovillus yapı yok.

mide

Karıncığer

safra suyu ↓

Safra kesesi

depo edilir

(HCO_3^-)
:

Pankreas

Bazik suyu ↓

(Bikarbonat iyonları)
 HCO_3^-

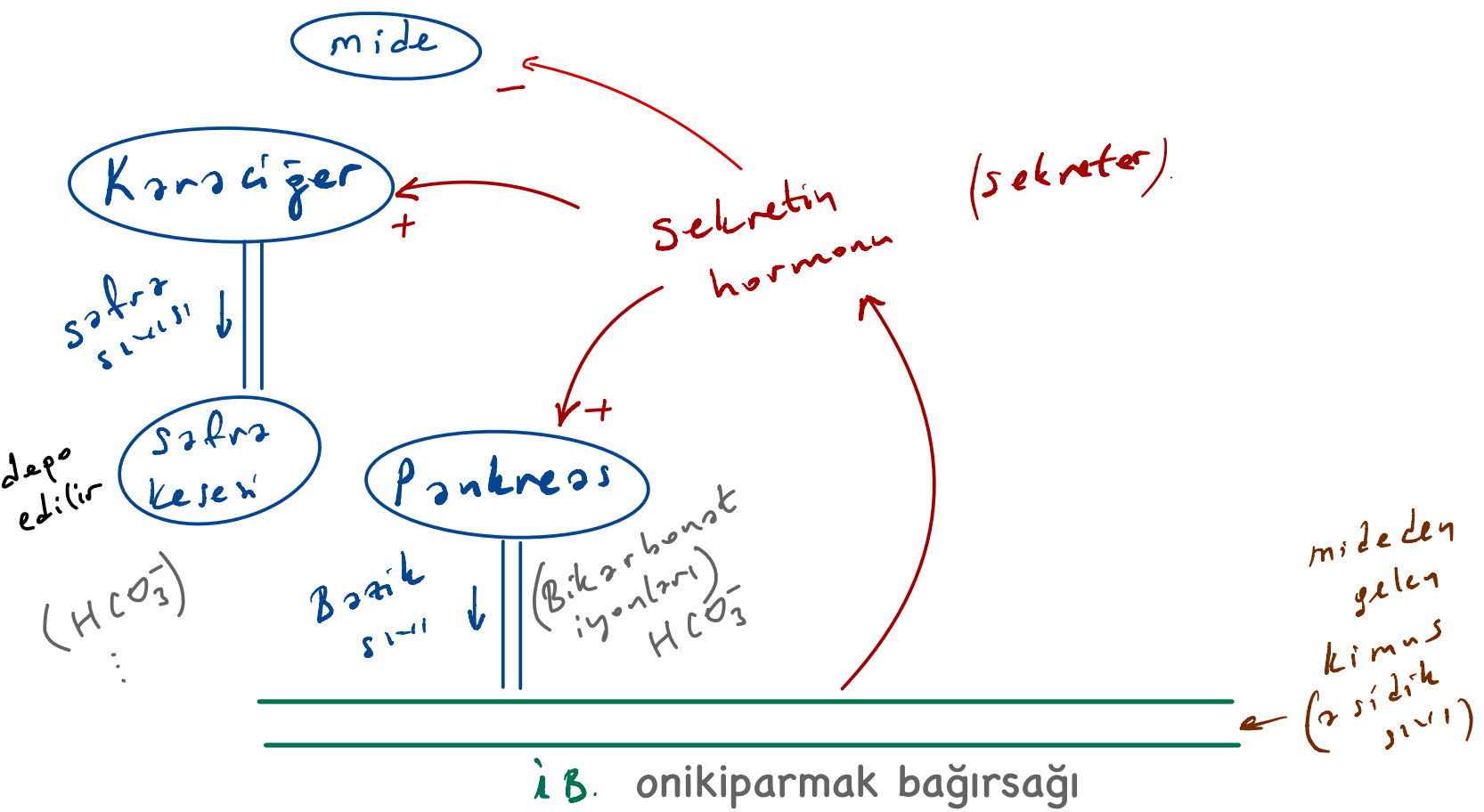
Sekretin hormonu (sekretör)

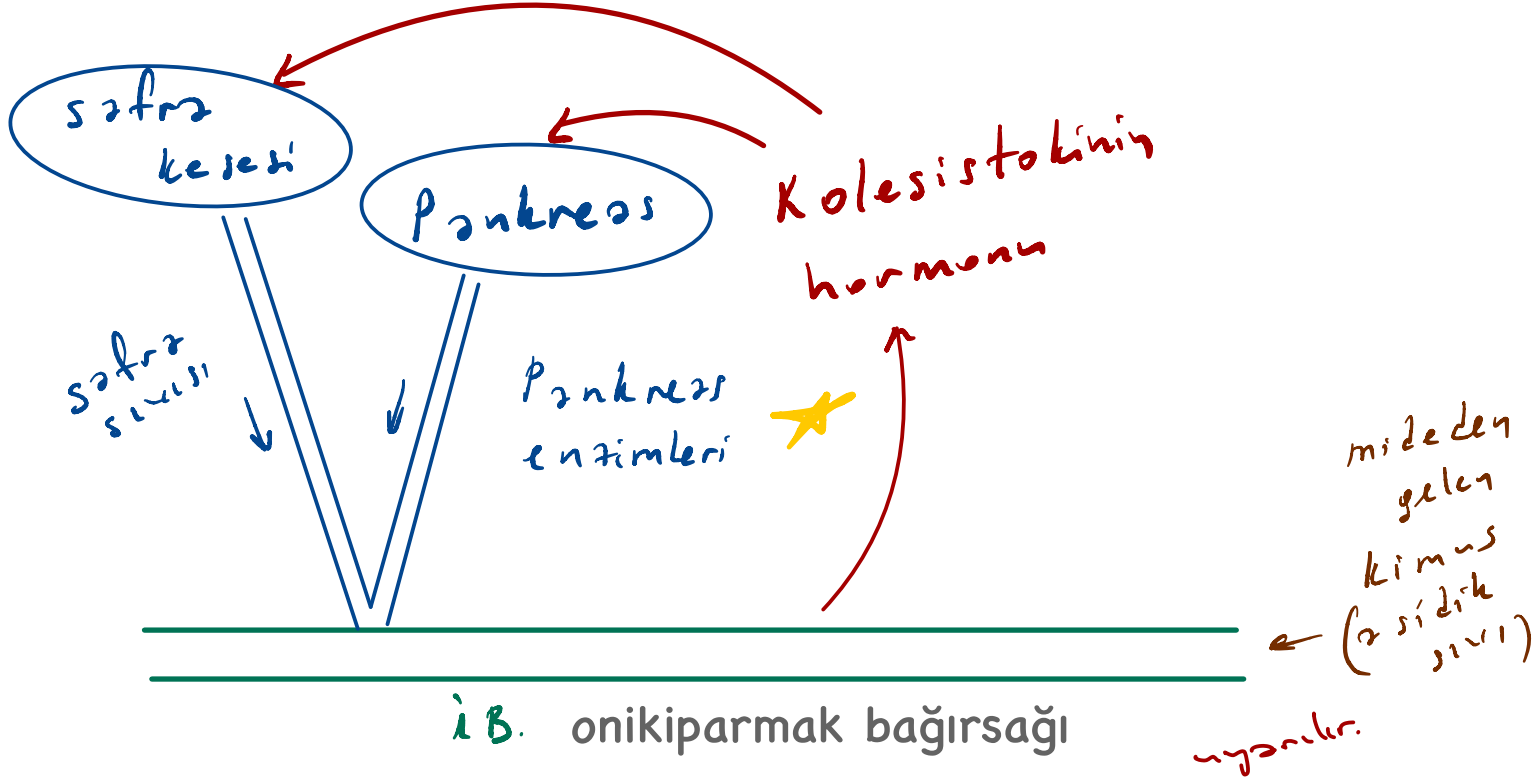
+

+

i.B. onikiparmak bağırsağı

mideden gelen kimus (asidik suyu) ←

Karaciğer

①
sekretin
hormonu

⊕

safra
sıvısı

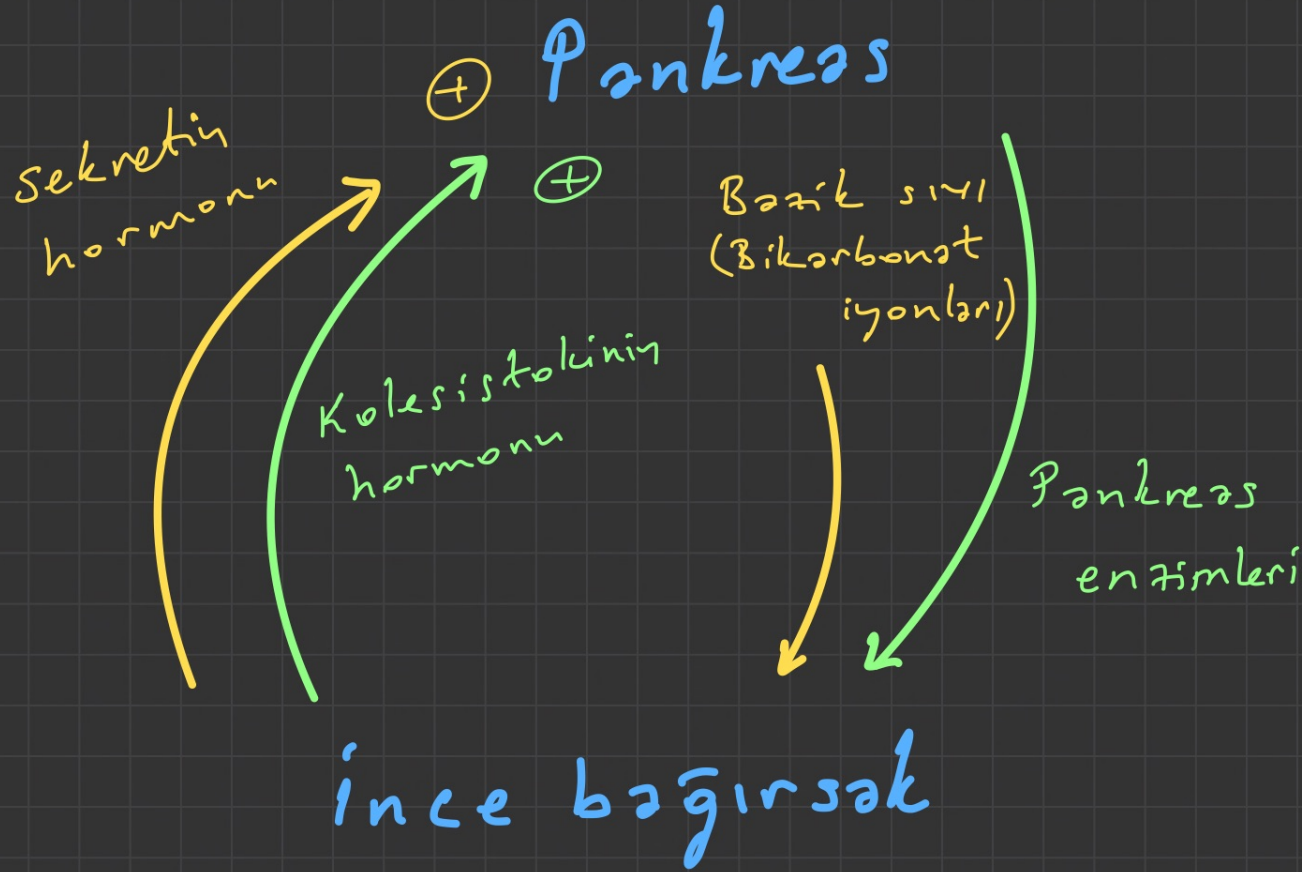
Safra kesesi:

⊕

②
Kolesistolinin
hormonu

safra
sıvısı

ince bağırsak

Safra salgısı: Sekretin etkinliği ile safra kesesinde üretilir.

Kolesistokininin etkinliği ile safra kesesinde i.B. (12p.2)'de salgılanır.

Bazik sıvıdır, (bikarbonat iyonları) (HCO_3^-)
enzimlerin salgılanması için.

Günde 1 litreye kadar safra sıvısı
üretilmektedir.

Yağların mekanik sindirimini yapar, (safra tuzları)

Sindirim enzimi yok,

Mikrop öldürücüdür, Antiseptik
sarımsaklı 1. hatti. özellik

Karaciğerde üretilir,

Safra kesesinde depolanır,

İnce bağırsakta yağlı maddelerin emilimini kolaylaştırır.

Safra sıvısında bulunan maddeler:

Bilirubin safra pigmentleri
(renk verir) yağlı emulsiyonlar

Kolesterol

Bikarbonat iyonları (bazik)

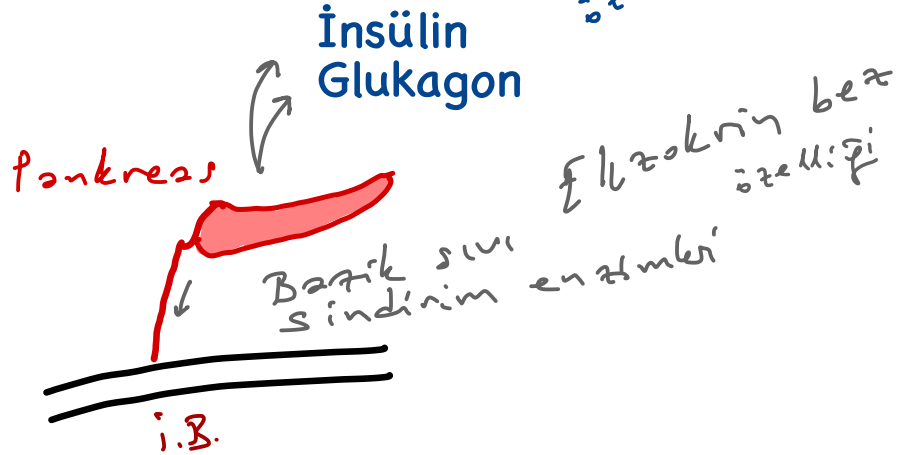
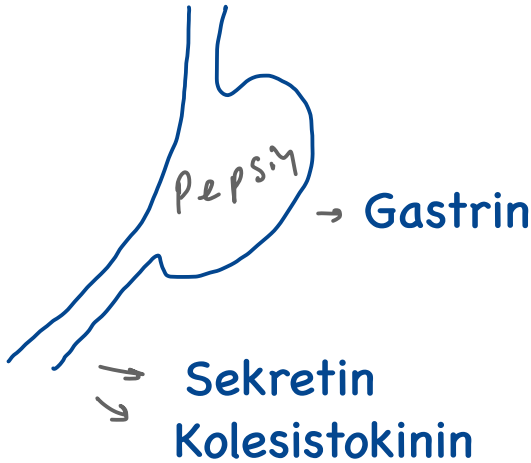
Safra tuzları

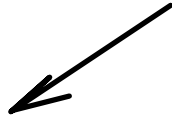
Pankreas, mide, ince bağırsak ... karın bezidir
Sindirim enzimleri ve hormon üretirler.

* Sindirim enzimlerini, sindirim kanalıyla salgılar.

* Hormonları ise kan ile taşınır.

Pankreas

Pankreasın sindirim enzimleri =

Bazik sıvı

(Bikarbonat iyonları)

Amilaz

Lipaz

DNAz

RNAz

Tripsinogen

Kimotripsinogen

Karboksipeptidaz

Nükleik
asitler.
enzim.

(Nükleaz)

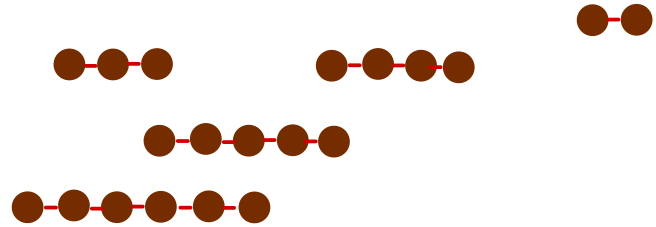
İnce bağırsakta sindirim:

Glikojen
veya
Nişasta

+

Su $\xrightarrow[\text{enzimi}]{\text{Amilaz}^{\text{P}}}$

Dekstrin + Maltoz

Su sayısı = kırılan bağ sayısı

Nötral yağlar

safra sıvısı →

Nötral yağlar

Büyük yağ
damlacığı

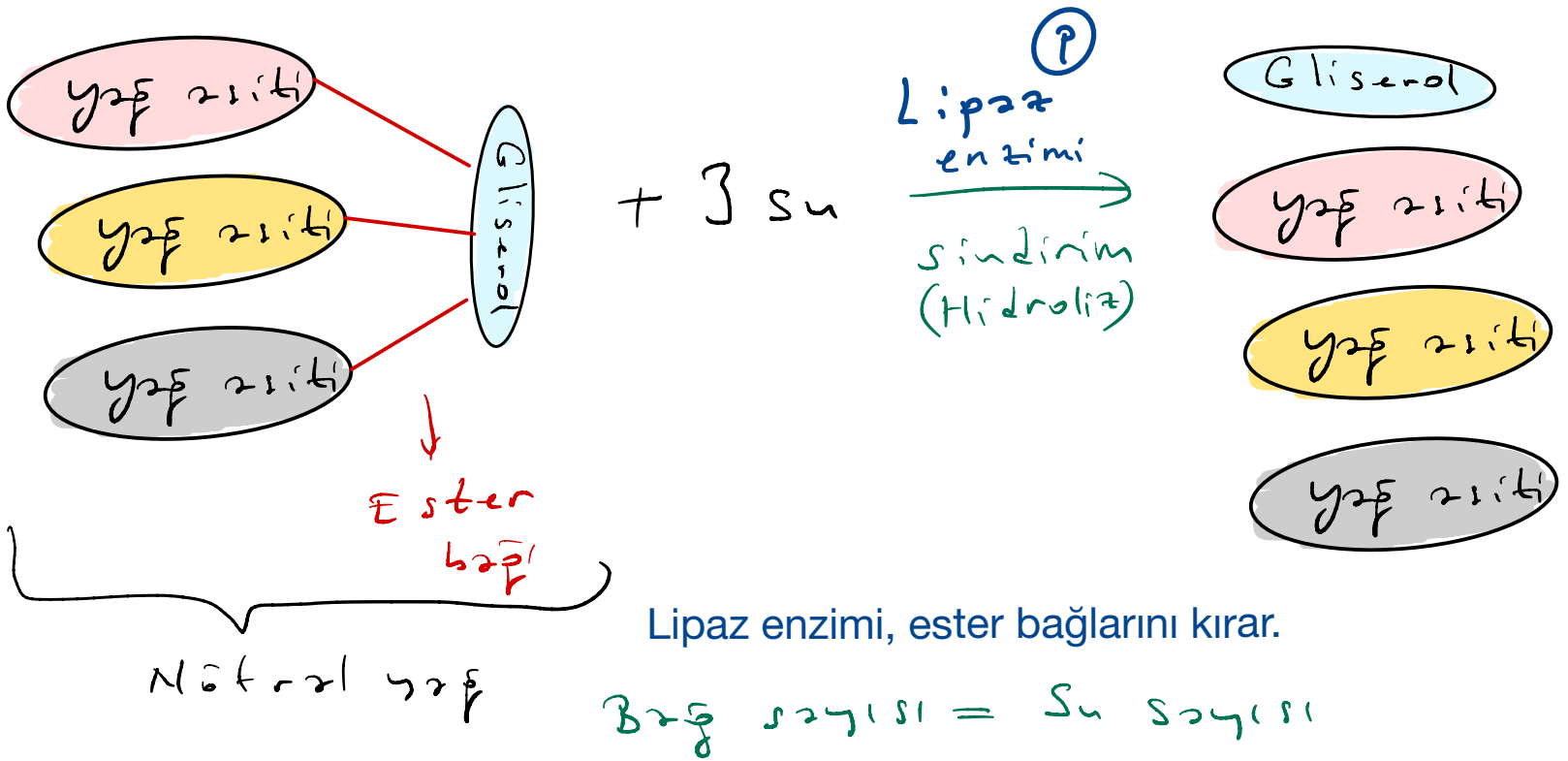
Mekanik
(Fiziksel)

Küçük yağ
damlacıkları

Enzimin etki ettiği
madde (substrat)
yüzeyi artır.

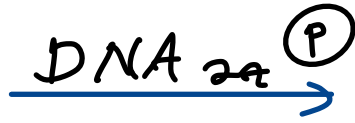
Enzimin substrat ile karşılaşması kolaylaşır.

*Yağ asitlerinin birçok çeşiti var ama gliserol tek çeşittir. $\neq$ Tüm nötr yağlarda aynı gliserol bulunur.

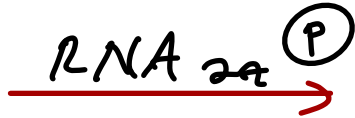
Yağ asitlerinin C sayısı değişebilir. 18 C lu vb.. olabilir.

DNA + S₄

DNA'nın
Nükleotitler!

RNA + S₄

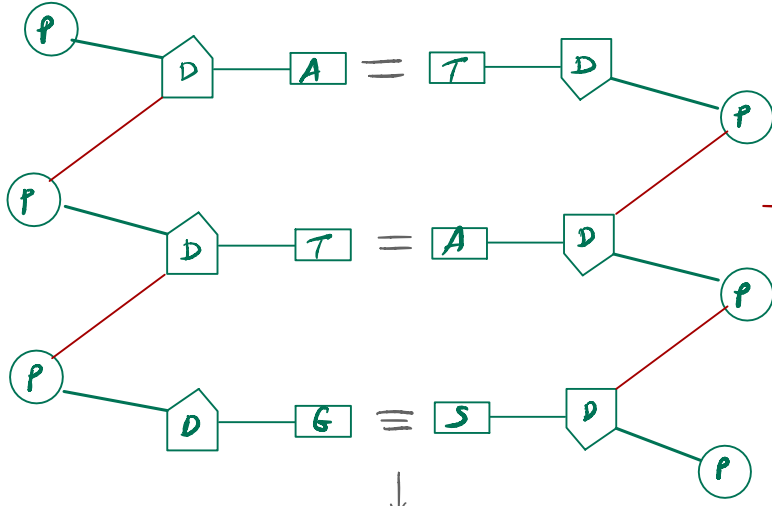

RNA'nın
Nükleotitler!

Nükleaz enzimi, fosfodiester bağlarını kırar.

DNA

Pankreas
enzimi
ile

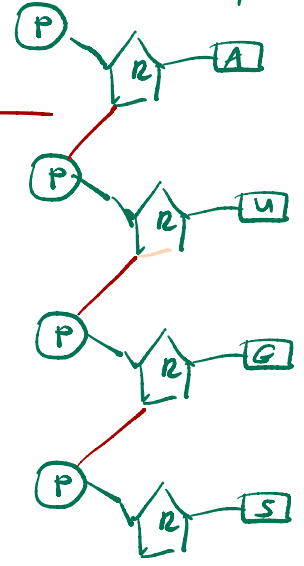

↓
H bağı
(zayıf H bağı)

fosfodiester
bağı

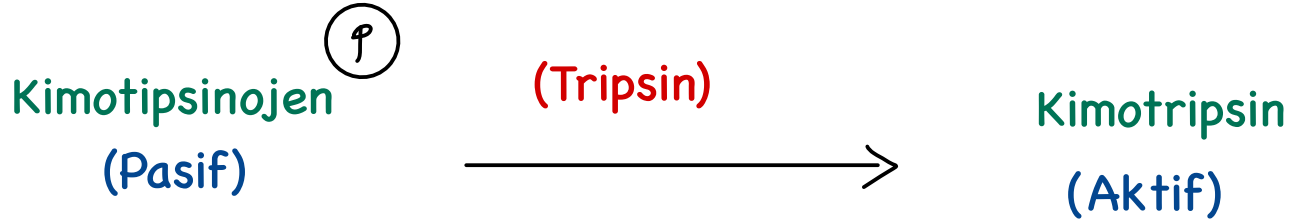
RNA

fosfat
Riboz
şekeri
Adenin
bağı

(Aktifleştirici enzim)

Proteinleri sindiren enzimler (üretildiği bölgeye zarar vermesin diye) önce pasif sonra aktifleşir.

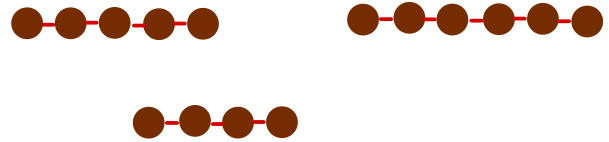
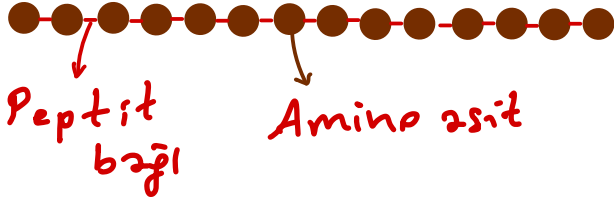

Protein
veya

Polipeptit + su

Tripsin (P)
enzimi

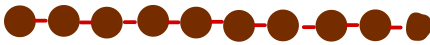
daha küçük
polipeptitler

Polipeptit + su

Kimotripsin (P)
enzimi

daha küçük
polipeptitler

daha küçük
polipeptit

+ su

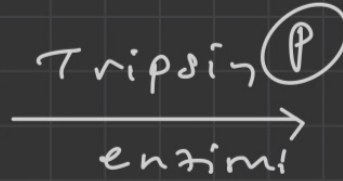
Karboksipeptidaz (P)
enzimi

tripeptit + dipetit

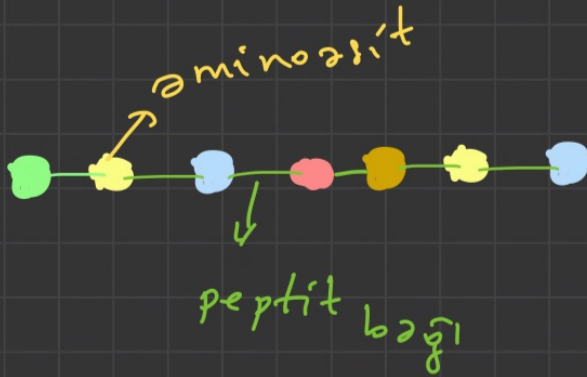

(protein)

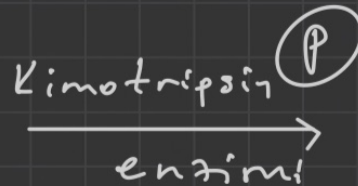
polipeptit + su

daha k\u00fc\u00e7\u00fck polipeptit

polipeptit + su

daha k\u00fc\u00e7\u00fck polipeptit

İnce bağırsağın sindirim enzimleri:

Pankreas'tan sonra
devreye girerler.

dekstrinaz

maltaz

laktaz

sükraz

Disakkaridaz

aminopeptidaz

karboksipeptidaz

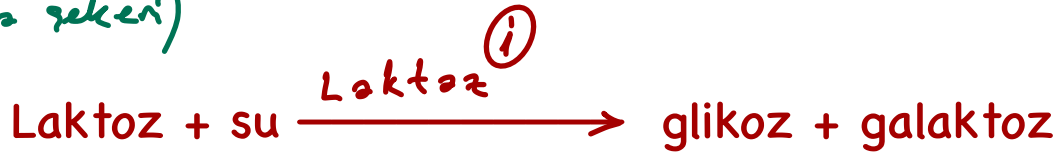
dipeptidaz

nükleotidaz

(Entersiyon
enzimi)

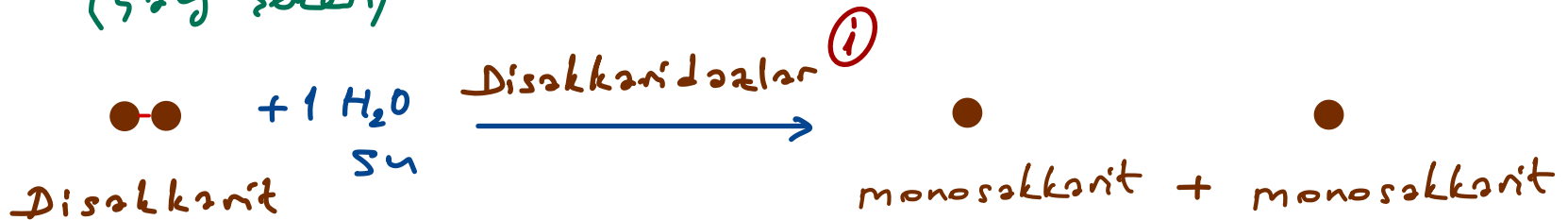
(Arpa şekeri)

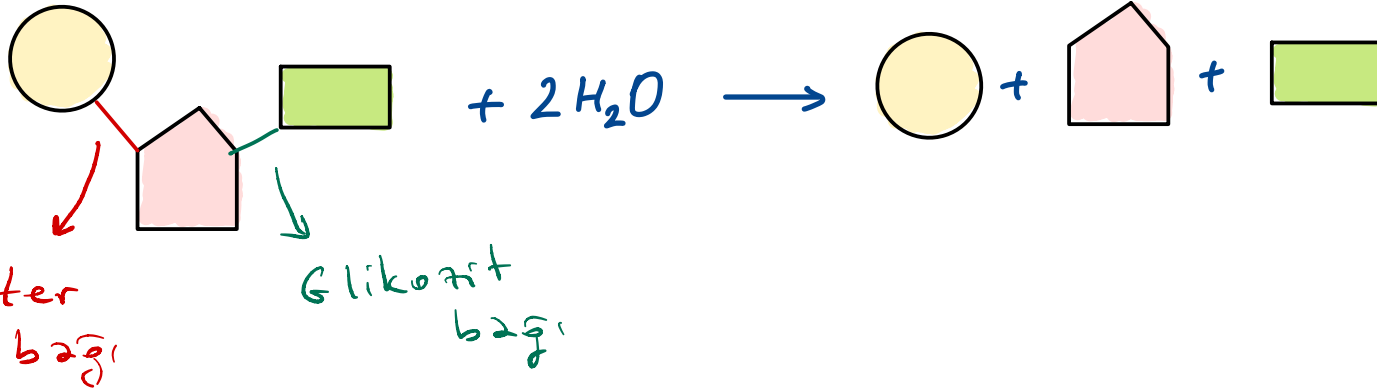
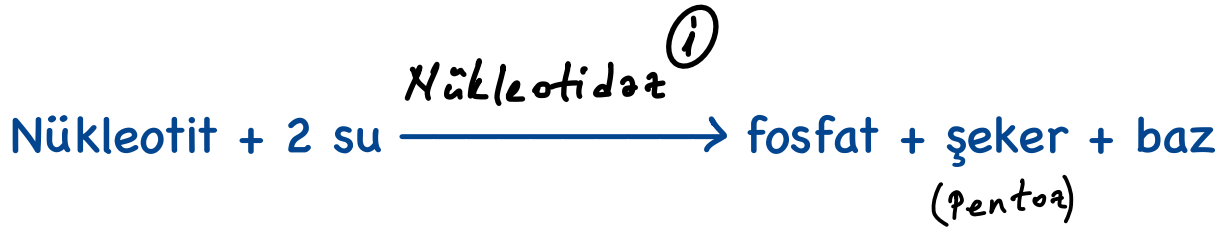

(süt şekeri)

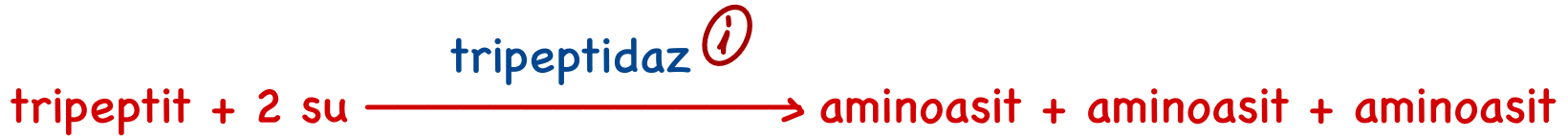
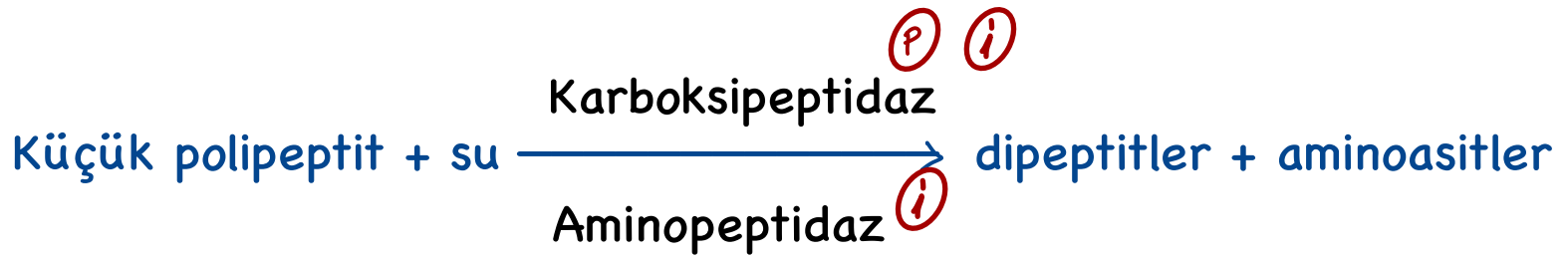

(şay şekeri)

• Vitamin ve minerallerin sindirime ihtiyacı yok.

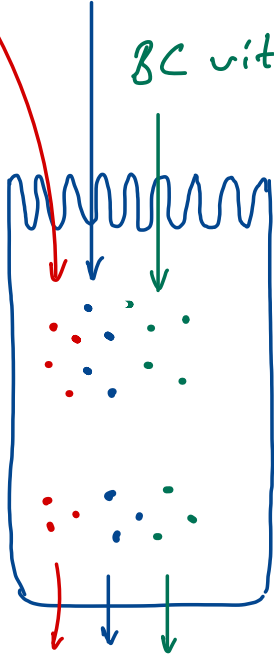
İnce bağırsakta emilim:

Kolaylaştırılmış difüzyon ve aktif taşıma ile gerçekleşir.

Glikoz

Aminoasit

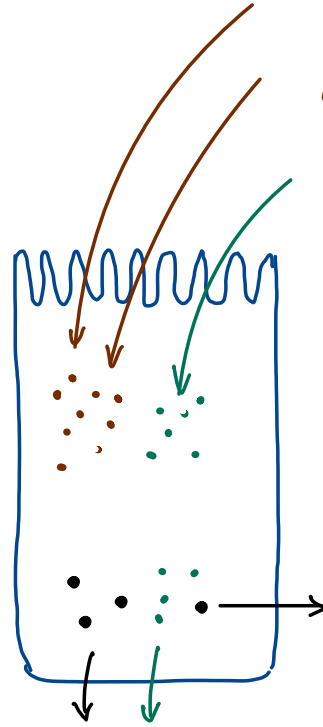
BK vitaminleri

Kan kılcal damarı

Yağ asidi
gliserol

ADEK vitaminleri

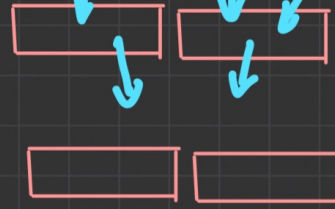
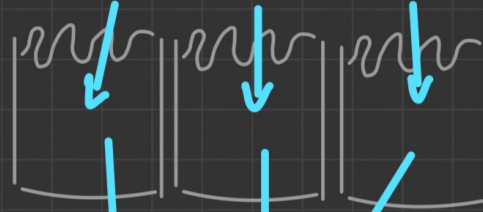
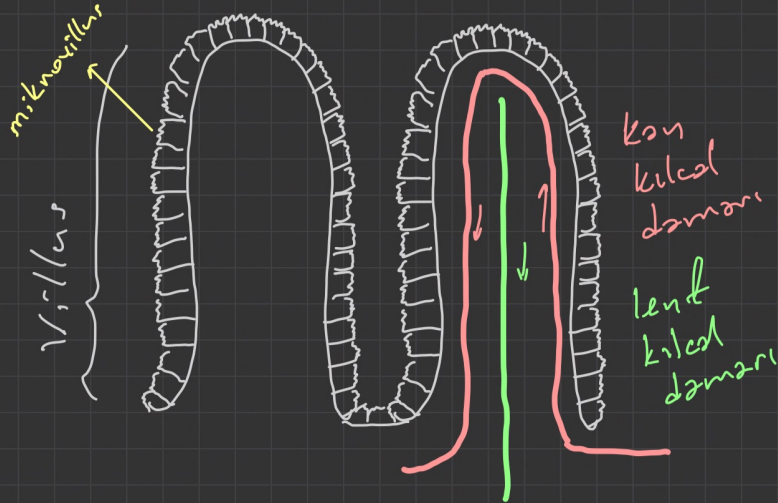
Şilomikron (Yağ asidi +
gliserol +
protein kılıfı)

Lenf kılcal damarı

İncebağırsakta Emilim:

Su, mineral, glikoz,
İ.B. iç boşluğu
aminoasit, Bc vitamini ...vb

İ.B. iç boşluğu

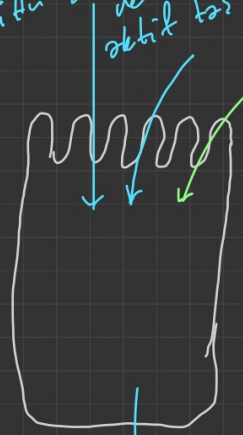

→ kan kılcal damarı
epitel hücresi

Kolaylaştırılmı!

mineral
glukoz B C vitaminleri
diğer ve aminoasit

mikrovilluslu epitel hücresi

⊛ kan kulcal damarı

yağ asiti gliserol

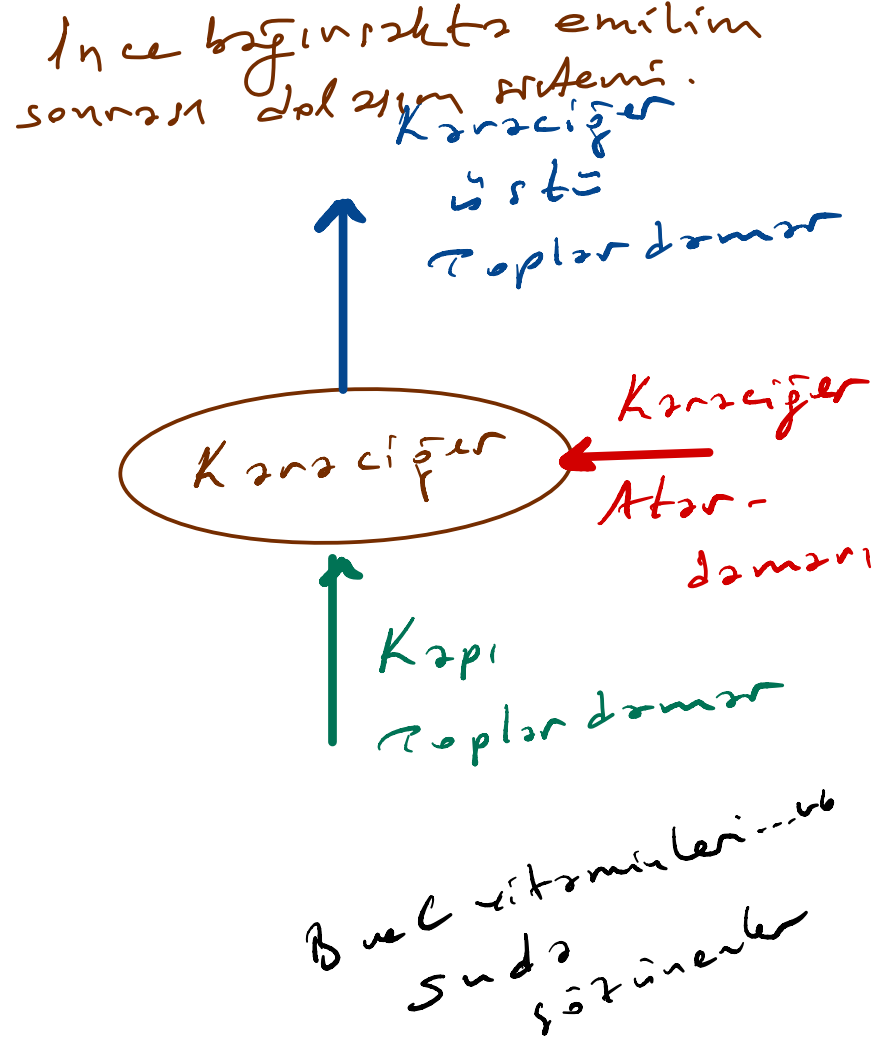
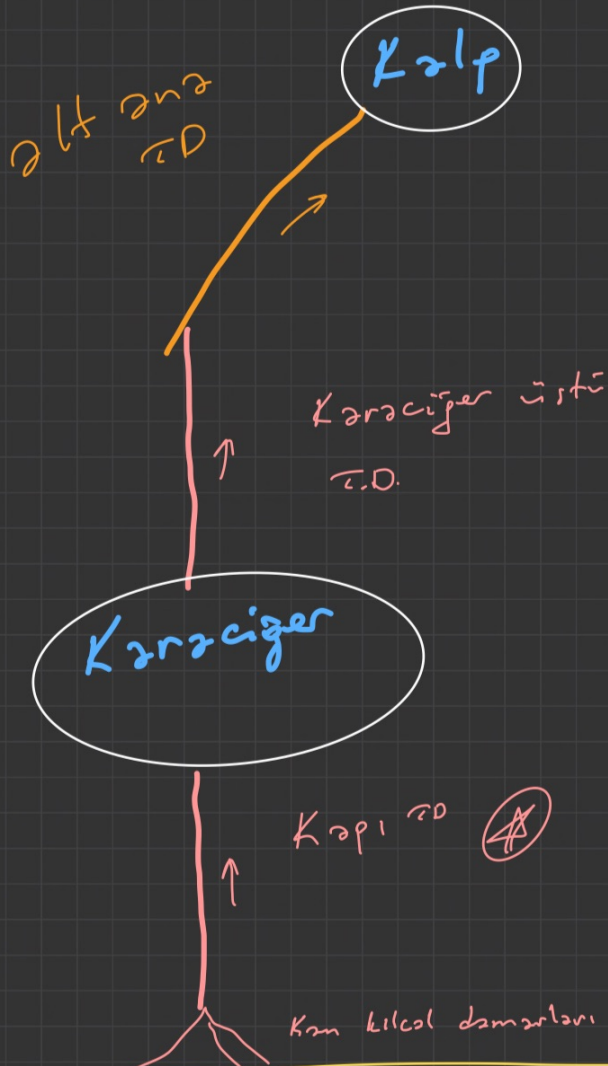

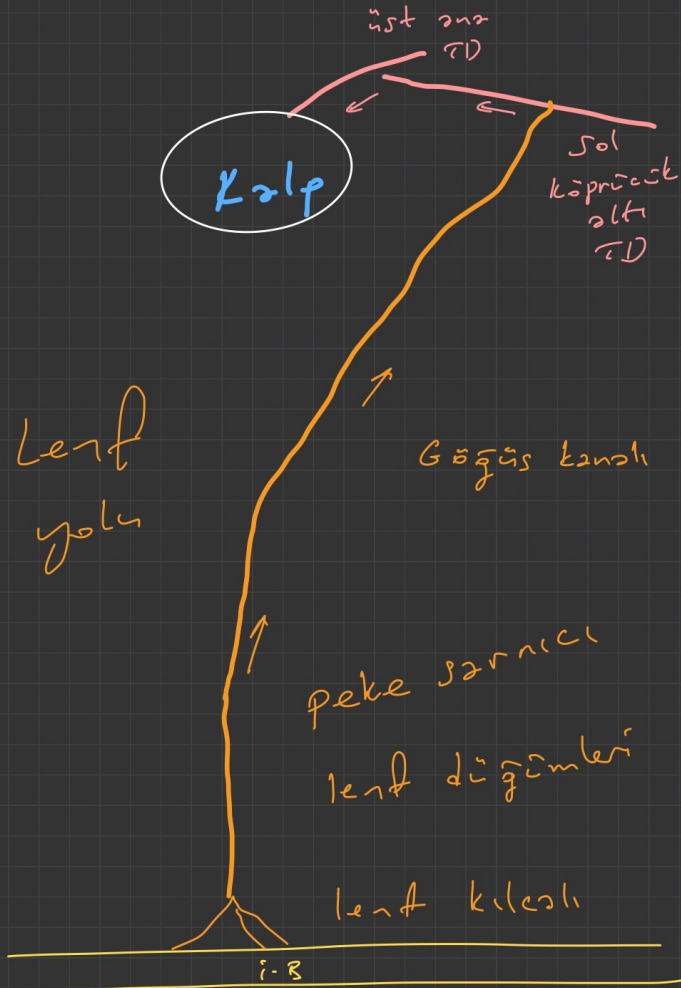
mikrovilluslu epitel hücresi

Ekzositoz olayı ile

⊛ lent kulcal damarı (Geringenliği fazla)

ADEK vitaminleri...
yağda sönümler
lent yoluyla

Karaciğerin Görevleri

* Safra sıvısını üretir.

(Safra, karaciğerin metabolizmasıyla oluşmuştur.)

* Kan şekerini ayarlar.

→ Fazla glikozu glikojen olarak depolar.

→ Kan şekeri düşer ise glikojenler tekrar glikozlara dönüşür.

* Tazda söylenen vitaminlerin fazlasını depolar. (ADEK)

* Bazı hormonların fazlasını yok eder.
(eseyssel hormonlar)

* Safra tuzları, yağların mekanik sindirimini yapar.
" " " emilimini sağlar.
" " " ince bağırsakta emilerek kana girebilir.

* Protein, yağ ve karbonhidrat
metabolizmasını düzenler.

→ Fazla glikozlar yağ dönüşür.

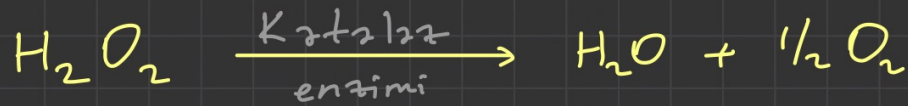
...vb.

→ Temel aminoasit dışındaki 22'leri dönüşüm
ile sentezler.

* Bazı zehirlerin etkisini azaltır.

→ ilaçların etkisini azaltır. (Granülösit E.R)

→ Hidrojen peroksit zehirini su ve oksijene dönüştürür (Katalaz enzimi ile) (Peroksidazom organelli)

* Alkolün etkisini azaltır. (Granülösit E.R)

* Laktik asiti → Pirüvat → glikot → glikojen dönüşümünü yapar.

* Amonyağı üreye çevirir.

* Provitamin A $\rightarrow$ A vitamini dönüşümünü
(pasif) (aktif) yapar.
(Karoten)

* Kan proteinlerini üretir.

(Albumin, globulin ve fibrinojen)

$\rightarrow$ Fibrinojen kanın pıhtılaşmasını sağlar.
(kan kaybını önlemek için)

* Kanın damar içinde pıhtılaşmasını
önleyen heparini üretir. (H¹⁴ polisakkarit)

$\rightarrow$ Heparin kan proteini değildir.

* Kırmızı kemik iliğini uyaran eritropoietin hormonu üretir.

(alyuvar üretimi için)

* Embriyo döneminde alyuvar üretir.

* Yaşlı alyuvarların parçalanmasını sağlar. (Kupfer hücreleri ile)

→ Bilirübin sarı pigmentleri oluşur.